

איזהו נשך פרק חמישי בבא מציעא סו.

פטומי מילי. אין אלו אלה דברי נחומין בעלמא לפטס את לכו: **הא לא אמר ליה מדעיה אסור.** אלמא על כרחיה מקיים תנאה לפיכך אינו מוכר והוא ליה כרצית ולא אמרי פטומי מילי נינהו האויל ולא אתני מוכר: א"ל. הא דרבה נעשה כאומר מדעתיה אתמרה. הכי אמר רבא לעילוי מאי שנא רישא מאי שנא קיפא אמר רבא קיפא כיון דבעי מוכר אתנוי ולא אתני והלוקח קאמר ליה מנפשיה נעשה כאומר ליה מדעתיה אחזירנה אס ארצה ואע"ג דלא פריש מדעתיה כנאן דפירש דמי ואין עליו לכופו הלכך א"נ אהדרינהו השתא הוא דהדר זבין להו: דכסת לה גיטא לדיכוסה. שלא תוקף לזכוס ולא כתב לה על תנאי אס מתי: פטומי מילי. אין אמירה זו קבלת תנאי אלא לנחמו ואס תרצה תנשא לאחר: ואי לאו פטומי מילי מאי. ואף אס אמרה באמת ובקבלת שבעה גמורה מאי: בדידה קיימא נוי. בתמיה. הגט אינו אלא מדעת האיש ורתיך למוסרו לה על הנשאי ואס לא התנה בשעת נמינה תנאי שלה אינו כלום ואפי' אמרה קודם לכן ולא דמי לנמון דמשעבד נפשיה דזיבוריה: בשעת מתן מעוטה. התנה על מנת כן קונה הכל ואס לאחר מתן מעוטה התנה אין דבכריו כלום: דרדקא קרעיה. בתמיה. וכי לא אדס גדול הוא לא קרעו בלא טעם: אינו אומר אסמכתא קניא. הייתי רגיל לומר קנה הכל דאסמכתא קניא אכל מניומי חלוק עלי והחזירני מדברי. והא אסמכתא היא הבטחה בעלמא לסמוך על דבריו שאס לא ימלא דבריו יתן לו זה מה שאס צמנה: רבי יוסי. בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח). מי שפרע מקלת חוצו והשליש את שטריו כו': ואיבעית

HebrewBooks.org © Moznain Publishers. No commercial use allowed.

פטומי מילי בעלמא הוא אמר ליה רב אשי לאמימר טעמא מאי ב"בין דלוקח בעי לאתנוי והכא מוכר קא מתני אמרת פטומי מילי בעלמא הוא אלא מתניתא דקתני לכשיהיו לך מעות אחויר לך מותר דמוכר הוא דבעי לאתנוי מוכר לא אתני ולוקח קא מתני ואמרינן מאי שנא רישא ומאי שנא קיפא ואמר רבא סיפא דאמר ליה מדעתיה טעמא דא"ל מדעתיה הא לא א"ל מדעתיה לא אמרינן פטומי מילי בעלמא הוא א"ל נעשה כמאן דא"ל מדעתיה אתמרה: ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו אגניד ואתנה אמרה ליה אמאי קא מתנחת אי קיימת דידך אלא אמר רב זבד (פטומי מילי בעלמא הוא א"ל רב אחא מדפתי לרבינא ואי לאו פטומי מילי מאי בדידה קיימא למישרי תנאה בגיטא בדידה קיימא למישרי תנאה מהו דתימא הוא גופיה אדעתא דידה קא גמיר ויהיב גיטא קא משמע לן: הלוחו על שדהו: אמר רב הונא בשעת מתן מעוטה קנה הכל לאחר מתן מעוטה לא קנה אלא כנגד מעוותיו ורב נחמן אמר אפילו אחר מתן מעוטה קנה הכל עבד רב נחמן עובדא גבי ריש גלותא בשמעתיה קרעיה רב יהודה לשמריה אמר ליה ריש גלותא רב יהודה קרע לשטרך אמר ליה דרדקא קרעיה גברא רבה קרעיה הוא ביה טעמא וקרעיה איבא דאמרי אמר ליה דרדקא קרעיה דכולי עלמא לגבי דידי בדינא דרדקי נינהו יהדר אמר רב נחמן אפילו בשעת מתן מעוטה לא קנה ולא כלום איתיביה רבא לרב נחמן אמר אי אתה נותן לי מכאן ועד שלש שנים הרי היא שלי הרי היא שלו אמר ליה אני אומר אסמכתא קניא ומניומי אמר אסמכתא לא קניא ולמניומי קשיא מתני איבעית אימא מתני רבי יוסי היא דאמר אסמכתא קניא איבעית

פטומי [א] מ"י בעלמא הוא. דוקא הכא שכבר עמדו על סוף לקנות שלא באחריות והיה מנטער הלוקח שלא היה מתרצה המוכר למוכרה באחריות והוא לא היה רוצה להניח מלקנותה בשביל כך ולהכי הוא פטומי מילי בעלמא אכל אס בתחילת הדברים פתח המוכר קני לך שדי דאי כרפי לא מינך כו' לא הוי פטומי מילי אלא תנאי גמור כי זודאי לא נתכוון ללוקחו אלא באחריות כמו שפתח לו המוכר ונפקא מיניה למ"ד [אחריות] לאו טעות סופר הוא או לשאר תנאים וכן בסמוך מיירי שנתרצה וגמר דעתו וצפוי לגרש בלא תנאי והיא צאתה לנחמו דבכריה:

קמ"ו. פירוש דבי נמי אדעתה

דידה מקנה לה אינו חוזר דגס היא לא אמרה אלא פטומי מילי משמע הכא דש"מ המגרש אשה סתם אס עמד אינו חוזר בגט וכן משמע צמי שאחוז (גיטין דף עה: ושם) שהורף שמואל לתקן צניטא דכריב מרע אס מתי יחא גט ואת לאו לא יחא גט ומכאן מקשה ר"מ על פ"ה ור"ח דפי' הא דאמר רב הונא צמי שאחוז (שם דף עב: ושם) גיטו הרי הוא כמתנתו מה מתנתו אס עמד חוזר אף גיטו אס עמד חוזר ופי' דאסתא ש"מ קאי דכשתנן גט סתם אס עמד חוזר כמו צמתנה ומיהו ו"ל סוגינא דהכא שמואל פליג פליג ארבי הונא דר"י פליגי עליה פליג רבה ורבא ושזי מקשה ר"מ שס על פירושו ומפרש דרב הונא אמתניתין דהתם קאי אמיהוס אס מתי מחזיו זה כו' אכל כשתנן סתם מודה רב הונא דאינו יכול לחזור ושם (ד"ה אמר) מפורש:

לאחר מתן מעוטה לא קנה אלא

בנגד מעוותיו. וא"ת יקשה דכפרין בסמוך מי קא"ל קני לגוביינא והלא אמר ליה קני הכל לסוף ג' והכל אינו קונה ולכן אף כנגד מעוותיו לא יקנה ואע"ג דלעיל בפרק הזהב (דף מה: ושם) אמרינן גבי ערבון שקונה כנגד מעוטה הכל אלא ויקנה הרי אסמכתא קני כנגד מעוותיו וא"ת כי כשתנן לא יקנה אלא מעוטה קני לכל הפחות כנגד מעוותיו:

ומניומי אמר אסמכתא לא קניא.

כלומר החזירני מדברי דכפי' בקוני' וא"ת בלא מניומי נמי קבלה רב נחמן בפרק גט פשוט (ב"ב דף קסח. טו) מרבה צר אבזה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ומיהו יש ספרים דגרסי הלכה כר' יוסי ואי אפשר לגרוס כן בדמוכח בפרק (ארכבעה נדרים) (נדרים דף טו.) גבי ההוא (ב) דלתפסין וכוותיה צ"ב ואמר אי לא אתינא עד תלתין יומין ליבעטלו זכותי ולא אלא אמר רב הונא צנילין וכוותיה ופריך והא אסמכתא היא ומשני שאני הכא דלתפסין ופריך כל היכא דלתפסין לאו אסמכתא היא והתנן מי שפרע מקלת חוצו והשליש שטריו כו' ואמר רב נחמן אמר רבה צר אבזה אמר רב אין הלכה כר' יוסי ועוד ק' דמאי פריך התם ארבי הונא מרבה נחמן ואס רב הונא פליג. בשעת מתן מעוטה קונה הכל וא"ת ליה דאסמכתא קניא (ט) ומיהו לרב הונא יש ליתן טעם דבשעת מתן מעוטה לא חשיב לה אסמכתא דהתם בנדרים ודאי הוי אסמכתא דאין חפץ שיתקיים הקנס והגומא אלא מתנה כך להסמיך חזירו על דבריו אכל הכא על דעת כן מלוהו מעוותיו שמהא השדה משוקעת צידו אס לא יתן לו עד שלש שנים אכל לרב נחמן דאמר דאף לאחר מתן מעוטה קונה הכל לא יתכן טעם זה ומפרש ר"י טעם שזה לשניהם דהכא קני טפי מצעלמא שבתחילת המכנתא הוי קאת ענין מקח וממכר שמקנה לו כל הקרקע להשתעבד לו בתורת משכון וגם עשה לו טובה בהלוואה הלכך כשמתרצה לו שיהא שלו אס לא יתן לו עד ג' שנים יש צדעתו לקיים ולא להסמיכו על דבריו אמר כן אלא גומר צדעתו להקנות לו לרב הונא כדאית ליה ולרב נחמן מקמי דהדר ביה כדאית ליה ומשום דעדיפא הך אסמכתא משאר אסמכתא אחי שפיר (ג) נמי למניומי ולרב נחמן צטר דאהדריה מניומי דמהי הכא מעכשיו בלא צ"ד חשזו ב"ב דנדרים (דף טו.) אמרי' והלכתא אסמכתא קניא והוא דקנו מנייה צ"ד חשזו וסתם קנו מנייה היינו קנין סודר אינו אלא מעכשיו דלא מהי לקנותו צ"ד אחר זמן כיון דבהיא שעתא כבר הדר סודר למרי' כדאמר בפרק השותפין בנדרים (דף מה: ט) אלמא צשאר אסמכתות אפי' מעכשיו לא קני אלא דוקא צ"ד חשזו ומיהו קנס שעושין בשעת שידוכין מהני אפילו לא קנו צ"ד חשזו כיון שנהגין צו כל העולם מידי דהוי אסמיטומתא דלקמן (דף עז.) דקניא ועוד דבדין הוא להתחייב כל החוזר צו כיון שמצייש את חזירו וכן אס קבל עליו המלמד בשעה שהשכירוהו קנס אס יחזור צו ולא נמצא מלמד אחר מוזמן אין זה אסמכתא דלא חשיב גזוס כיון שמפסידו והוי כמו (לקמן דף קד.) אס אוציר ולא אעביד אשלים צמייטבא דלאו אסמכתא היא וא"ת בפרק ארכבעה נדרים דפריך מרב נחמן ארבי הונא טפי ה"ל למיפריך לרב הונא אדרב הונא אית ליה הכא דאסמכתא לא קני אע"פ דתפסין המלוה והוי כמו אלתפסין דהתם דקאמר לאחר מתן מעוטה לא קנה וי"ל דהתפסיה דהכא דהוי במקרקעי לא חשיב כאלתפסין דהתם דהוי צמלטלי (ג) ור"ת תריך אקושא דלעיל דלא קשיא לרב הונא דאמר הכא בשעת מתן מעוטה קנה אדרב הונא דנדרים דהכא קני משום דתפסין מלוה גופיה ולעיל בפרק הזהב (דף מה: ט) דלא קני מוכר הערבון אע"ג דתפסין ליה היינו משום דלא קני לוקח כפליים דליהו לא תפסין:

[א] ע"י מוס' גיטין עה. ס"ה לאפקוק. (ב) לקמן ע"י קט. ק"ו. צ"ב קסת. קטע: סנהדרין ד"ד. (ג) ולעיל מה: וי"ג. (ד) דף ס"ה: (ה) ז"ל צ"ב ג' דנדרים, (ו) רמ"ל מ"ז

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומניומי וכו' גבי ההוא גברא דלתפסין: (ב) בא"ד ומיהו לרב הונא. ג"כ כלומר אכל בלא ר"י לא קנה דרב הונא אדרב הונא דכסויא דנדרים משמע דמופס בשפיעות אליבא דרב הונא דאסמכתא לא קניא וכאן ס"ל דקניא בשעת מתן מעוטה דיש ליתן טעם דבשעת מתן מעוטה על דעת כן הלוה כו' אכל לר"י ליכא לתרוי' שהורף מניומי להחזיר. אע"פ שהיה ידע מילתיה דר' אבזה משום דכאן קנה יומר כיון שעל דעת כן הלוהו עד שהחזירו מניומי שהרי ר"י ס"ל דאף לאחר מתן מעוטה קונה הכל אע"פ דליכא למימר ש"ד כן הלוהו:

גליון הש"ס

גמ' ב"ין דלוקח בעי לאתנוי. עיין בחובות דף פג ע"א מוס' ד"ה כרבי סהנא:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה פטומי כו'. ר"ב ע"י הג"א ומש"ש: [ב] שם ד"ה ומניומי. אלמא בשאר כו'. ג"כ ורמב"ם כתב דכל מעשיו קנה: [ג] שם ור"ת מריך כו'. ג"כ ור"י הרמב"ם ומכח דבערבון באמת קנה המוכר וע"י רש"י שם ד"ה דיו כו' ככתב כדברי מוס' דלא קני וכו' ש"פ:

גה א ב ג מ"י פ"א מה"ל מפיה ה"ל ג וכו' שם טו"ע י"ד ס' קטע סעי' א ו"ע בטו"ע ח"מ ס' ר סעי' א ופעי' ז וע"ש: ג ד מ"י פ"ו מה"ל מלוה ה"ל ז ועיין בהשגות ובמגד משנה סגג לאון ק"ג טו"ע י"ד ס' קטע סעי' ד וטו"ע ח"מ ס' ר סעי' ט: ג ה מ"י שם ופ"א מה"ל מפיה ה"ל ג ועי' כ"מ ס' סגג עשין פב טו"ע ח"מ ס' ר סעי' ט:

מוסף רש"י

אסמכתא. הבטחה נחמא שאלס מצביה את חבירו למפקר עליו שאס לא יקיים מנא יתן יך ויך (לעיל מה: ט) היינו דבר דאינו נותן לו מדעתו אלא סומך על דבר שאינו, דקבור שהוא יכול לנלא ופעמים שמנלתין אותו (סנהדרין כ"ד.) הענטיס לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לפחד וסומך בלבו בשעת התנאי שיוכל לקיים הדבר כשיגיע זמן וכשיגיע הזמן יאסם ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב קסח.) לא קניא. ואינו מוספס במנא ואל יפסיד בכך (שם).